

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

Az E. M. K. E. brassó-, kis- és nagy-küküllőmegyei választmányának hivatalos közlönye.

A brassói és erzsébetvárosi kir. törvényszékek s ezekhez tartozó

brassói, fogarasi, hosszufalusi és zernesti, dicső-szentmártoni, erzsébetvárosi, hosszú-aszói, köhalmi, medgyesi, nagy-sinki, segesvári és szent-ágotai kir. járásbírók hivatalos hirdetője.

MÉGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

SZERKESZTŐSEG:

Brassó, Cséregpiacz 148 sz., I. emelet, hol a szerkesztő naponként — 5 óra között található. Kis-Küküllőmegyei érdeklő közlemények Gyönyössy István szerkesztőhöz Dicső-Szent-Mártonba küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

KIADO-HIVATAL

Alexi könyvnyomdája, Színház-utca 95. szám, hova az előfizetési és hirdetési díjak bérmentve küldendők.

Hirdetések és Nyit-tér előre fizetendő.

ELŐFIZETÉSI AR

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve. Egész évre 7 frt, félévre 3 frt 50 kr., negyedévre 1 frt 80 kr. Külföldre egész évre 20 frank.

HIRDETESEK DÍJA:

4 hasábos gármond-sor vagy annak helye 5 kr. (1—10 sor 50 kr.) Nagyobb és többszöri hirdetéseknek kedvezmény. Minden egyes hirdetmény után még külön 30 kr. bélyeg-díj fizetendő. Nyit-téri közlemény sora 10 kr.

HIRDETESEK FELVETETNEK:

Brassóban a kiadóhivatalban. **Budapesten**, Lang Lipót, Haasenstein és Vogler (Jaulus, Dukes és Mezel, Goldberger A., Eckstein Bernát **Bécsben**: Daube G. L. és társa Haasenstein és Vogler (Otto Maasz), Schalek Henrik Oppelik, Alajos, Dukes M.; **Berlinben**: Rudolf Mosse **Frankfurtban**: Daube GbL. Rs társa hirdetés irodájában.

A szászokról a szászoknak.

Tisztelt Uraim!

Meghallgattuk az Önök barczasági képviselőinek beszámolóit, figyelmes érdeklődéssel kísértük választó-gyűléstük minden mozzanatát s hiven és minden commentár nélkül referáltunk azokról lapunk multkori s mai számában.

Engedjék meg most, hogy mindazokra visszatérjünk; hogy az igazság érdekében bemutassuk az érem másik oldalát is, még pedig ama barátságos viszony kedvéért, melyet önmagunk s önök között oly igen óhajtanánk megvalósulva látni s melynek megteremtésén legjobb erőnkől fáradozunk.

Lehet csalódunk, — ám lelkünk úgy sugja, hogy a multkori választógyűlés szereplő tagjai nem a legjobb szolgálatot tették ama fentnevezett viszonyoknak, mert a helyett, hogy a közöttünk netalán még fenforgó ellentétek elsimitására törekedtek volna, egyes kijelentéseikkel az egyenlenség magvát hintették hallgatóságuk nagyon is fogékony lelkébe.

Nem tehetünk róla, ha a gyűlés egész lefolyása, mely különben — mint azt később megismerjük — nagyon higgadt és méltóságteljes volt, azt a benyomást tette reánk, hogy „a kéz Jákóbé, de a hang Ézsaué“. Őszintén sajnáljuk, hogy önök szükségesnek találták a gyűlés különben kellemes összhangjában, olyan hurokat is megpendíteni, melyek reánk, magyarokra a dissonantia bántó hatásával lehetnek.

De térjünk a dologra!

Megnyugvásunkat találtuk abban, hogy a barczasági választók a szebeni megállapodásokat egyhangulag jóvá hagyták s a jövőben követendő politikai maguktartása zsinór-mértékétől fogadták el; de nem hallgathatjuk el, hogy e tényben a bizalmas és testvéries egyetértés több garanciáját láttuk volna, ha a barczasági kiküldöttek nem ragaszkodnak vala oly merev szívóssággal eleve elfoglalt álláspontjukhoz s nem nehezítik meg annyira a Szebenben megszületett „szász népprogramm“ 6-dik §-ának létrejöttét. Önök uraim bizalmatlanok velünk szemben, nem bíznak kormányunkban — mely pedig éppen önökkel szemben szüntelenül annyi tanujelét adja atyai gondoskodásának; önök a „szász néppártot“ külön politikai párt gyanánt kívánták fentartani, hogy az első képzel, vagy való alkalommal riadót fujhassanak s csupán azért adták fel álláspontjukat, mert az országos párt egységét féltették.

Hogyan kívánják önök most azt, hogy a választó polgárság bizalommal viseltessék a szebeni program iránt, hogy annak vezér-elveit a magáévá tegye, mikor önök oly szem-beszököen demonstrálták előttiük eme program létesülésének kényszerítő körülményeit, mikor oly eclatánsan juttatták kifejezésre, hogy azt a párt vezérférfit is csak kénytelen-kelletlen helyeslik?!

Vajjon jó szolgálatot tettek-e önök eme kijelentésükkel, annak a testvéries viszonynak, melyre — remélhetőleg — önök is törek-szenek?!

Országgyűlési képviselőik beszámolóira térve, kérdem: helyes volt-e oly élesen előtérbe állítani, hogy a közoktatási kormány a magyarság érdekében mindent megtesz, a nemzetiségekért ellenben semmit?

Nem kellett-e eme kijelentés folytán minden jelenvolt választó polgár kebelében a keserűség és méltatlankodás érzetének gyökeret verni? Csakugyan a legjobb eszköz arra nézve, hogy szász polgártársainkkal meggyűlöltséssé a kormányt és a magyar nemzetet, ha ily világosan akarják velük éreztetni, hogy ők e hazának mostoha gyermekei.

De kérdem, jogos-e a képviselő urak felajdulása? Elmult idők dicső királyai nem gondoskodtak-e bőkezűen a szász nép anyagi és kulturális fejlődésének minden eszközéről, nem ápolták-e gondos kézzel — és pedig gyakran a magyarság rovására — a szász nemzet minden érdekét s nem biztosította-e magának a szászság mind e mai napig azokat az eszközöket, melyek összfejlődését lehetővé teszik? Ám tegyük fel, hogy mindama javak, melyekkel előbbi királyaink elárasztották s melyeket féltékenyen őrzött kiváltságai mellett józan szorgalmukkal egybegyűjtöttek, ma már nem elegendők arra, hogy népnevelésüket s közoktatásukat a korszínvonalán megtartsák: volt-e reá eset, hogy valamely szász intézet fentartása érdekében a kormányhoz folyamodtak volna s ha igen, volt-e rá eset, hogy kérelmüket megtagadták? Nem és nem!

Valójában pedig ki fogná rossz néven venni, ha a magyar kormány első sorban magyar nemzeti érdekeket ápol, hiszen hasonlóan tesz Európa minden nemzete, mentől műveltebb, annál kiterjedtebb módon s bizonyára erőszakosabb eszközökkel. Furesa volna, ha természetesnek találnók, hogy a német kormány becsukja a keleti határon a lengyel iskolákat, a nyugati határon megakasztja a francia iskolák s a francia közélet fejlődését, de megütköznénk rajta, hogy a magyar kormány nem állít német iskolákat.

Adjanak önök helyet a magyar nyelvnek iskoláikban, de ne csak azon okvetlen határig, a meddig a törvény szigora miatt el kell menniök (s a mit egy kis ügyességgel — mint azt személyes tapasztalatból és illetékes kijelentésekből tudjuk — úgy lehet berendezni, hogy az eredmény „nesze semmi, fogd meg jól“), hanem úgy, hogy minden tanítványuk legalább is ép annyira bírja a magyar nyelvet, mint birjuk mi az önökét s majd akkor a közoktatási kormány is kiváló kötelességének fogja ismerni az önök intézeteit támogatni.

Sokkal nagyobb sérelmet látnak az önök képviselői a közokt. kormány által a kisded-óvás tárgyában benyújtott törvényjavaslatban; valóságos izgatottsággal kiáltott fel Filtsch ur: „Íme már a három éves gyermekeken akarják kezdeni a magyarosítást!“

Ez abban a körben csakugyan hatásos mondás, mint azt a szavaira beállott nyugtatlankodás is bizonyítja. Nem is lehet az más-kép. Annak az egyszerű földmives- vagy kézművesnek, ki szeretett képviselője szájából, kellő pathossal hallja e szavakat, önkéntelenül is ököltre szorul a keze s lelkében meggyűlöli a zsarnok magyarokat.

Éppen azért csinján kell bánni az ilyen hangzatos állításokkal s meg kell gondolni azok ethikai erejét, morális súlyát és hatását, mert az előidézett elismerés ama röpké nyilvánulása, mely talán hizeleg a szónok egyéniségének, korántsem ér fel a balul elhintett eszme esetleges vészes következményeivel.

Kétszeresen megfontolandó az ilyen kije-

lentés, ha annak valótlansága nyilvánvaló. Minden józan gondolkodású ember tudja, hogy a kisded-óvás állami szervezése nem az idegen ajku gyermekek megmagyarosítása, hanem első sorban a haza bárminő ajku gyermekeinek individuális megtartása szempontjából kívánatos. Kívánatosá tette ezt főleg a magyar faj rend-kivüli halandósága, mert köztudomású, hogy a magyar szüle gyermeke tekintetében fatalista, azt tartja, hogy megnő, „ha az Isten rendeli“ s ha meghal a gyermek, könnyen vigasztalódik: „elvette az Isten.“ Ennek a következménye, hogy a nagy alföldön 5—6 született gyermek közül az Istennek rendesen csak 1—2-öt tetszik megtartani, a többi még kis korában elpusztul, mert a szüle nem gondol vele.

Már most szabad-e a magyar kormány bünetül felróvni, ha eszközöket keres, melyekkel vérei fenmaradását biztosítsa? S ez intézkedések nem fognak-e egyaránt minden nemzetiség javára szolgálni? Ki tehet róla, hogy önök félnek a kormány beavatkozásától, noha Zay képviselő ur érthetően kifejtette, hogy a mint a szász nép ebbeli kötelességének eddig is a saját erejéből felelt meg, úgy reméli, hogy a kormány beavatkozásának ezentul is elejét fogja venni az által, hogy a leendő törvény intencióit már előzetesen s önszántából teljesíti. A képviselő urak körülbelül meg vannak győződve, hogy egyetlen szász gyermek sem fog magyar kisded-óvába kerülni s mégis küzdenek a törvényjavaslat ellen, melynek az egyszerű humanitás szempontjából is örülnie kellene minden embernek, de kétszeresen államunk polgárának.

Mindezek folytán nem helyeselhetjük, hogy a képviselő urak a jelzett törvényjavaslatot ütőül játszzák ki a kormány ellen, mikor éppen az ellenkezőjét lett volna jogunk remélni.

Legalább is sajátságosnak találjuk azt az álláspontot, melyet a beszámoló képviselő urak a Szapáry Gyula gróf elnöksége alatt megala kult új kormány nyal szemben elfoglaltak atavalyi ülészek folyamán. Elismeréssel adóznak a kormány minden egyes tagjának, meg vannak győződve ambíciósus törekvésekről és ritka szakavatottságukról s mégis „várakozó állást foglalnak el velük szemben, mert a nemzetiségek iránt követendő politikájukat nem szelöztetik“. Különös; hát szükséges-e e kérdésben egyáltalában nyilatkozni? Ott van a nemzetiségi törvény, mely bizonyára a kormányra nézve is ép oly kötelező, mint bárkire nézve s a képviselő urak a görög nyelv ügyében hozott törvény alkalmával fényes bizonyítékát látták e törvény tiszteletben tartásának, mint azt Zay képviselő ur kiváló megelégedéssel constalálta.

Tegyenek le Uraim a kicsinyhitiségről, legyenek meggyőződve, hogy sem a kormány, sem a magyar nemzet nem akarja az Önök nyelvét s ősi hagyományait megsemmisíteni, nem akarhatja fejlődésük útját állani, mert hiszen magának tenne vele legrosszabb szolgálatot; de ne vegyék rossz néven, ha az állam minden eszközzel a saját belső erejének fokozására törekszik, hiszen csak ezzel biztosíthatja polgárai boldogságát.

Reméljük, hogy ama nehézségek is, melyek önöket még ma gondolkodóba ejtik, könnyen elsimulnak, ha önök is ép oly őszintén

törekcszenek bennünket megérteni, mint a mily igaz testvériséggel s meleg érdeklődéssel követjük mi az Önök boldogulását! My.

Belföld.

A képviselői beszámolók napjait éljük. Aug. 31-én tartá beszámolóját Grecsák Károly mérsékelt ellenzéki képviselő Verseczen, melyben kizárólag Tisza visszalépésének okaival, az ezentul várható reformokkal s a mérsékelt ellenzék helyzetével foglalkozott. Szerinte Tisza lemondását nem a Kossuth-kérdés, hanem az immár feltartóztatatlan reformtörekvések idézték elő. A Szapáry-cabinet reformprogramját, nevezetesen a közigazgatás államosítását helyesli; constatálja, hogy a szabadelvű párt s a mérsékelt ellenzék között semmiféle elvi válaszfal sem áll fenn és ama meggyőződésének ad kifejezést, hogy a közigazgatási reformot fenyegető veszély egyesíteni fogja a két pártot, mely eddig nem találta meg az egymáshoz vezető utat.

Herman Ottó függetlenségi párti képviselő is most utazza be kerületét s tegnapelőtt számolt be Tisza-Roffon. Beszédjében kiváltképp Ugron Gábor működése felől nyilatkozik, még pedig nem a leghízelgőbb módon. Szerves programot várt Ugron Gábortól s alaposan csalódott berne. Az Ugron kecskeméti beszédjében foglalt eszmékről szép sorjában kimutatja, hogy azok nem ujak s a mennyiben ujak, rosszak. Kijelenti, hogy Ugront bírálja soha semmi czímen és semmi joggal sem fogadja el s ha Ugron azt akarja, hogy ő is kalapot emeljen előtte, azt a következő kéréshez köti: „Ne kárhoztassa beszédjeiben többé a zajt, a lármát, még az obstrukció fölötti tanácskozást sem.”

A brassómezei szász választók gyűlése.

— Eredeti tudósítás. —

(Folytatás.)

Filtsch József képviselő köztetszéssel fogadott beszámolója után Zay Adolf, Brassó város képviselője tartá meg beszámoló beszédét.

Előtte szóló képviselőtársa általánosságban vázolván a parlament utolsó ülésszakának képét, Zay képviselő a megadott kereten belül, az országgyűlés egyes nevezetesebb alkotásainak behatóbb ecsetelésébe bocsátkozik. Nevezetesen kidomborítja mindazon mozzanatokat, melyek alakulásában ő maga is tevékeny részt vett s ez által hű képét adja saját — s mint készséggel constatáljuk — odaadó működésének.

Az utolsó ülésszak nagyfotosságu munkálatainak egyike volt a nyilvános utak- és vámkokat illető törvényjavaslat, mely — a képviselő ur bevallása szerint — érett megfontolás derék munkája s hivatalosan van közlekedésügyünket fejleszteni és az utak fentartásának terheit igazságosabban elosztani. Csupán egy nem tetszett benne a képviselő urnak, nevezetesen az a kirívó autokratikus vonás, hogy az államhatalom az ellenőrzést s a magánérdekek bírói jogvédelmét nem akarta tűrni. Eredeti, noha nem állítjuk, hogy egészen tárgyilagos módon világítja meg a képviselő ur e körülmény pszichológiai okát, mely — szerinte — a közlekedési miniszter sajátos természetének folyománya. „Baross miniszter — úgy mond — a megtestesült tetterő és munkakedv, ő mindent maga akar megteremteni és eldönteni s másnak a segédkezését, vagy talán befolyását bénító bilincsnek, ha nem egyenesen saját lankadatlan törekvése meghiusításának tekinti. Baross úgy tűnik fel, mint a mult század felvilágosodott absolutistái; ő a legjobbat akarja, legjobb erejét veti latba, de nem tűri, hogy egy más tényező álljon meg mellette, vagy talán épen fölötte.” Ennek rovására írja, hogy a t.-javaslat az autonóm együttműködést, az alkotmányos ellenőrzést s főleg a bírói jogorvoslást teljesen kizárta. Zay képviselő ezek után vázolja e kérdésben elfoglalt álláspontját s kifejtett működését, mely a miniszter beható nyilatkozatát involválta s ama meggyőződésének ad kifejezést, hogy a t.-javaslatban rejlő önkény napjai meg vannak számlálva. (Élénk helyeslés.)

A további tárgyalások folyamán a képviselő ur főképp a közoktatásügyek terén működött. A közoktatási miniszter már tárczája költségvetésénél kilátásba helyezte, hogy a görög nyelvet el szándékozik törölni s mikor Kovács Albert arra figyelmeztetett, hogy ez által a közművelődésünket a művelt nyugat, nevezetesen Németországhoz fűző kapcsolatokat fognak szétszakítani, a szélsőbal tüzesvérű vezére Ugron Gábor indítatva érezte magát a mellett szólalni fel, hogy idejét látná, ha Magyarország valahára nem vezetné magát poráron Németország által, ajánlván e mellett, hogy a francia műveltség aegise alatt a du

nai és Balkán-államokkal üzzünk közös politikát. Zay képviselő ur kötelességének ismerte e veszedelmes velleitásokkal szemben arra utalni, hogy Ugron támadásait Németország ellen, a ház tulnyomó többsége sem helyesli s hogy délkeleti szomszédjaink ugynevezett francia műveltsége nagyon vékony máz, mely alatt a moskovitismus lappang; hangsulyozza, hogy ha az európai kulturától és Németország szövetségétől elfordulunk, úgy délkeleti szomszédjainkkal együtt menthetlenül a moskovitismus áldozatául esnénk, mitől kegyelmesen óvja meg a „magyarok Istene Ugron Gábort s faját.” Az az általános helyeslés, melylyel a ház a képviselő ur fejtegetéseit fogadta bizonyítékul szolgált neki, hogy a ház is kellő tudatával van Németországhoz való szívélyes viszonyunk becsének.

Néhány nappal később Györffy Gyula indoklatlan támadása révén alkalma volt a képviselő urnak a szászok érdekében is lándzsát törni s utalván arra, hogy a tanfelügyelők és a tanker. főigazgató jelentései egyértelműleg constatálják a szász tanintézetek haladását a magyar nyelvben s hogy a szász hazafiság soha sem nyilvánult komplott-gyártásban és utozai tüntetésekben, hanem a nyilvános élet minden terén kifejtett odaadó, hű munkában, — megvult az az elégtétele, hogy a ház nagyon rokonszenvesen fogadta fejtegetéseit és a „frivol békeháborítóval szemben nagyon erélyesen foglalt állást.” (Tetszés.)

Midőn a közoktatási miniszter a görög nyelv megszorítását czélzó törvényjavaslattal előállott, a képviselő ur is belevegyült ama mélyreható s nagybecsű vitába, mely ennek révén szövődött s kifejtette, hogy a humanistikusság czélja és áldása nem a nyelvismeret bizonyos összegében rejlik, hanem egyfelől a történeti érzékben, melyet az ó-kori állam- és kultúrélettel való foglalkozás kifejleszt és bennünket a mai idők megértésére képesít, másfelől a szellemi munka ama teljében, melylyel a nyelv és termékei megértéséhez hozzájutunk s mely bennünket képessé és méltóvá tesz az ideális czélokért való önzetlen küzdelemre.

A részletes vita folyamán sikra szállott a képviselő ur a törvényjavaslat egyes intézkedései által — szerinte — veszélyeztetett szász művelődési érdekek megóvására s behatóan ismerteti e téren kifejtett összes tevékenységét, melynek maradandó eredményét abban látja, hogy sikerült a görög irodalomból és művelődéstörténetből vett olvasmányok tanítását a magyar nyelvi oktatástól különválasztania és ez által lehetővé tenni, hogy a görög nyelvet nem tanulók ezen új tantárgya a szász iskolákban németül tanítsák. Megelégedéssel említi fel a képviselő ur a törvényjavaslat előadójának a 3. §. tárgyalásánál használt megokolását, mely szerint a Zay-féle javaslatot „el kell fogadni, mert az a nemzetiségi törvényen alapszik.”

A budget-vita folyamán alkalma volt a képviselő urnak arra utalni, hogy az államnak immár elengedhetlen kötelessége a mezőrendőri törvény megalkotása, annál is inkább, mert a községek és megyék mindama szabályzatai, melyekkel földművelésük ügyeit rendezni óhajtották, a földművelési miniszter elődje által azzal utasítottak el, hogy az állam maga fogja illető törvényt életbe léptetni. Az akkori földművelésügyi miniszter Szapáry Gyula gróf készséggel belement Zay képviselő intencióiba, de hivatalából előbb vált ki, semhogy ígéretét megvalósíthatta volna.

A képviselő tiszteltet el ismeri el az új miniszterium tehetségét, szakképzettségét s odaadó buzgóságát, de úgy látja, hogy a nemzetiségekkel szemben a régi nyomán halad, miért is a szász képviselőknek tartózkodó állást kell elfoglalniok.

A szebeni nagygyűlésre térve, hangsulyozza, hogy az a szász nép politikai magatartásán mit sem változtat, mert csupán a szorosabb összetartás és határozottabb kulturális s közgazdasági működés basisát akarta megteremteni. Meg van győződve, hogy a szász nép az új program mellett is megőrzi politikája loyalis jellegét, férfias bátorságát s az önzetlen hazaszeretetet. Ez a meggyőződése tette neki oly becsessé a barezasági választókerületet.

A képviselő ur a parlament jövődő feladatainak, vázolására térve, jelzi a nagy harcokat, mely az elkeresztelések kérdésében az állam és a hierarchia között fog folyni és biztosítja válaszait, hogy e harc őt az igazság és jogszabadság oldalán fogja találni.

A kormány által tervbe vett ovodaügyi törvényjavaslatot illetőleg helyteleníti a kormány beavatkozását a szülők s a felekezet jogaiba és elvárja választóitól, hogy az állam beavatkozását kötelességük gyors és hű teljesítése által fölsőlegessé teendik, mert ha

ezt elmulasztanák, „nemze-tiségük volna veszélyeztetve.”

Igéri, hogy fáradhatlan lesz a mezőrendőri törvény s Erdélyre nézve kedvezőbb birtokszabályozási eljárás szorgalmazásában.

A következő ülésszak tárgyát képezendő közigazgatási reform helyes megoldását csak olyképp véli lehetőknek, ha: 1. a kormány loyalis és avatott törvénykezelés által megszünteti az ellene az egész országban fenforgó bizalmatlanságot; 2. ha mindannyian megszabadulunk amaz előítélettől, mintha az előnyöknek s a hatalomnak a kormány és a municipiumok közötti felosztásáról volna szó. A reform a helyes munkafelosztás kérdése, nemes, de nehéz kötelességek és terheknek a kölcsönös képesség és hivatottság szerinti felosztása: a kormány s a municipiumok között. Az autonomia s a polgárság nem ellentétes, hanem egymást kiegészítő fogalmak. A polgárság ama jogát, hogy saját ügyeit intézze, meg kell óvni s a helyhatóságokat a kormány gyámkodása ne befolyásolja.

A képviselő azzal végzi beszédjét, hogy saját és választóinak becsét nem a külső elismerésben keresi, nem is abban, a mit az államtól nyerhetnek, hanem a közjóért és saját köreikért teljesített kötelességű és önzetlen munkában — főleg pedig abban, hogy mire képesek az államban az államért!

A zajos tetszéssel fogadott beszéd után szót emel Schnell Károly helybeli ügyvéd, ki a meghallgatott képviselői beszámolók fölötti örömeinek ad kifejezést s megelégedését és köszönetét fejezi ki a képviselőknek, hogy nem szorítkoztak csupán a szász nép érdekeinek szűk körére, hanem a közjó üdvére szolgáló összes kérdésekben legjobb erejükből hatottak s cselekedtek. Néhány szóban kitér arra, hogy a szebeni nagygyűlés nem jelent „köpönyegfordítást”, azután indítványozza, hogy a választógyűlés vegye tudomásul a képviselők jelentését s biztosítsa őket választóik további bizalma felől.

Emez indítvány egyhangulag s lelkesedéssel fogadtatván el, Adam Károly elnök felolvasta dr. Kayser igazoló levelét, a miért beszámolóját nem tarthatja meg; azután a tárgysorozat utolsó pontjához, a központi választmány megválasztásához lát a gyűlés. Brassó városából 26 és 13 szász községből ugyancsak 26 választmányi tag került a központi bizottságba, minek befejeztével a gyűlés is véget ért.

† Szabó Károly.

A magyar tudományosságnak halottja van. Szabó Károly, a magyar történetírás avatott bajnoka, jobblétre szenderült.

Született Körös-Tarcsán, Békésmegyében 1824. decz. 14-én. — Elemi iskolát otthon, a főiskolákat Debreczenben végezte; jogot Késmárkon hallgatott s ugyanitt töltött egy évet mint joggyakornok. Innen Pozsonyba, 1845-ben Pestre ment s letette az ügyvédi vizsgát. Az ez időtájt megjelenő buzditó szöveget „Tengerre magyar!” hatása folytán 1846 tavaszán Fiuméba ment s az első tanfolyamot el is végezte, de betegsége miatt kénytelen volt hazatérni. 1847-ben Pestre ment, hogy a Toldy Ferencz által megindítandó „Magyar tudósok tára” cz. vállalatban részt vegyen, melynek 1848-ig volt munkatársa. — Toldy ajánlatára az 1850. évben gróf Teleky József mellett nyert állást, mint a „Hunyadiak kora” czimű történeti mű segédmunkása, illetőleg mint a gróf titkára. E foglalkozásnak élt egészen a gróf haláláig, 1855. február 15-éig.

Gr. Teleky példája és buzditása által ösztönözve, egészen a történeti tanulmányoknak adta magát. 1850-től kezdve számos, kivált östörténelmünket illető cikket bocsátott közre. 1855-ben a nagy-körösi ref. főiskolában a görög nyelv tanára lett. A magyar tudományos akadémia 1858-ban levelező tagjául választotta a történeti osztályba; midőn pedig az Erdélyi Múzeum létrejött, a könyvtár és kéziratár öröknek hívták meg.

A hatvanas években jelent meg nagy munkája, a „Vezérek kora”, melylyel egyszerre a legelső magyar historiographok sorába emelkedett. Ez a munka emelte őt az akadémiai rendes székbe s e munka czimén hívta meg a közoktatási kormány 1872-ben a megnyíló kolozsvári egyetemre a magyar történelem tanárának. Tizenhatsz éven át lankadatlanul tanított s ez idő alatt írta egy kötetnyi tanulmányát a régi székekről és a régi „Magyar könyvtár” két óriási kötetét.

E télen kezdett betegeskedni, de ő nem törődött bajával és ép oly kitartóan dolgozott, mint egészséges korában. Augusztus 31-én este csaknem fájdalom nélkül szenderült el. Nagy tudóst és páratlan jó embert veszítettünk benne.

gálása czéljából Brassóba küldetett. Ezen körülménynek köszönhető, hogy az adókiadó bizottság nyilvános tárgyalásai alkalmával az adótételek egészben és nagyjában véve alább szállítottak s noha nem sikerült az összes adófizetők kívánságainak eleget tenni, a küldöttség által elért eredménnyel mégis meg lehetünk elégedve.

Jelenti továbbá az elnök, hogy a kereskedelmi miniszter ő nagyméltósága, őt — a kamara ajánlatára — az ujonnan létesített vámtanács, a kamara titkárát pedig az ipartanács tagjául nevezte ki.

Maurer Victor kamara-tag indítványozza, hogy a főleg Brassóra nézve nagy jelentőségű idegenforgalom tekintetéből tenne a kamara is lépéseket annak emelése érdekében. A javaslat elfogadtatott s a továbbiak előkészítésére bizottságot küldöttek ki.

Ugyanő utal a jelenleg épülő Zernest—Brassó—Sepsi-Szt.-György—Kézdi-Vásárhelyi vasut tovább fejlesztésének fontosságára s nevezetesen a Sepsi-Szt.-Györgytől Csik-Szeredán és Gyimesen keresztül Moineștiig másfelől Zernestről Fogarasig haladó vonalat, mint az erdélyi közlekedés nagyjelentőségű eszközeit ajánlja a kamara figyelmébe. A javaslat egyhangulag elfogadtatván annak előkészítésére és jelentéstétel végett hármass bizottság küldetik ki.

A magas kereskedelmi miniszteriumnak, a mezőgazdasági termékek előnyösebb értékesítésére czélzó áruraktár ügyében kiadott rendelete tudomásul szolgál. A kamara a maga részéről szívesen fog ez irányban közreműködni.

A fémipari szakiskola felállítását szorgalmazó magas rendelet, előkészítés czéljából egy hármass bizottsághoz utasítatik.

A kereskedelmi miniszter ő nagym. a kamara 1889. évi jelentésének szállítási kedvezmények tárgyában tett javaslataira behatóan válaszolván, kilátásba heívezi, hogy a m. kir. államvasutak helyi ta-

rifaínak átdolgozása idejében egyes cikkek újabb kedvezményekben fognak részesítettetni. Öröndetes tudomásul szolgál s határozatba megy, hogy e leirat nyilvánosságra hozassék.

Az ipartestületek Aradon székelő II. országos gyűlésére a kamara elnöke, Eitel alelnök s a kamara titkára küldetnek ki.

Ezek után 1890/91-re kijelöltetnek a municipális ipartanácsosok.

A fogarasi iparos-tanonciskola segélyezésért benyújtott kérvénya elutasítatik, minthogy ily czéllokról a kamara költségvetésében nincs gondoskodva s a kamara 1886 óta különben is beszüntette az iskolák támogatását.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara átirata kapcsán határozatba megy, hogy a román kereskedelmi törvénykönyv magyar fordítása kiadásának támogatásául: a kamara meghatározott számú példányokra fogja magát előjegyezni.

A magyar kereskedelmi és iparbank programja meglegedéssel vétetik tudomásul s új vállalatok szorgalmazása esetén nem mulasztandja el a kamara a nevezett bankkal összeköttetésbe lépni.

A még ezeken kívül napirenden álló ügyek megbeszélése, az előhaladt idő miatt, a következő ülésre halasztatik.

Vonatindulások. a) Budapest felé: vegyesvonal reg. 4 óra; gyorsvonal délután 2 óra 43 perczkor; személyvonal este 10 óra 32 perczkor, b) Bukarest felé: személyvonal 5 óra 30 perczkor reggel; gyorsvonal d. u. 2 óra 33 perczkor; vegyesvonal 9 ó. 48 perczkor d. e. **Vonaterkezők** a) Budapest felől: személyvonal reggel 5 óra 20 perczkor; gyorsvonal d. u. 2 óra 23 perczkor; vegyesvonal este 10 óra 31 perczkor; b) Bukarest felől: gyorsvonal d. u. 2 óra 13 perczkor; személyvonal 10 óra 5 perczkor este; vegyesvonal 5 óra 50 perczko-

délután; pénteken reggel 7 óra 23 perczkor külön-
onat érkezik Predeálról.

A szerkesztésért felelős:
Dr. Vajna Gábor.

Társszerkesztő:
Kis-Küküllőm. részéről: Gyöngyösi István (D.-Szt.-Márton)
Laptulajdonos: Harmath Lajos.
Kiadó: Alexi könyvnyomdája

Karének-iskola.

Az új tanfolyam karénekiskolában szeptember 10-én kezdődik. Leányok, kik magukat használható karénekessé akarják kiképeztetni, addig lakásomon (Iskola-utca 5. sz., új) naponként 12 és 3 óra közt beiratkozhatnak. Az oktatás hetenként kétszer díjtalanul adatik, azonban mindenik tanuló a tanszerek (hangjegyek, világítás stb.) fedezésére az egész tanévre 5 frtot előlegesen lefizetni köteles; szegényebb tanítványok ez összeget havi 50 kros részletekben is lefizethetik. Ezen tanulóknak tartoznak később, ha általam arra képeseknek találtnak, nagyobb ünnepeken a zenés misék alkalmával a templomi karban közreműködni.

Oktatást a magán-énekben, zongorán, harmoniumon stb. külön leczkékben adok megegyezés szerint.

Ez alkalommal tisztelettel fölkérem mindazon urakat, kik némi hanggal bírnak s hajlandók volnának a román. kath. templomi énekkarba belépni, illetve nagyobb ünnepeken a karban közreműködni: szíveskedjenek nálam jelentkezni, miután a férfiak erősbitése czéljából szívesen vállalkozom az összpórában kívül az ujon belépő uraknak hetenként egyszer díjmentesen oktatást adni.

(273) 1—2

Tisztelettel
Jaschik Gyula,
karnagy és zenetanító.

Lakik: Iskola-utca 5. sz. a. (új) I. emelet, az evang. nagytemplom mellett.

H I R D E T M É N Y E K.

Newyorki Germania

életbiztosító társaság

alapított 1860-ik évben.

Biztosítási állag 1889 év végén mk. 226,319.585

Tiszta vagyon 63,010.357

Európában elhelyezett tőkék . . . 5,854.622

Kiváló előnyös díjtáblázatok és biztosítási módozatok. (170) 4—12

**Magyarországi vezérképviselőség
Budapest, VI., Gyárutca 13.**

Sütőde-átvétel.

Elhalt anyósom Kírr Julia tisztelt vevőinek ezennel szíves tudomására hozom, hogy annak legjobbját hírnevű péküzletét a Felsőváru utcájában 13. sz. a. (új) átvettem.

Az üzlet elismert vezetés mellett folytatatik s ígérem mindig a legjobbját készítményt szolgáltatni, valamint a legszorosabb soliditást megőrizni üzletemben.

A tisztelt vevőket szívélyesen kérem föl, szükségletüket továbbra is teljes megnyugvással tőlem beszerezni.

Mély tisztelettel

Kírr Lujza.

(272) 1—3

Pályázati hirdetmény.

A Hétfalu vidéki ev. ref. egyház új temploma fölépítésének zárt ajánlati-verseny útján való biztosítása czéljából pályázatot hirdet f. évi szeptember 16-ig terjedő határidővel, mely idő alatt az írásbeli zárt ajánlatok, 16.000 frt. kikiáltási ár 5%-ának megfelelő bántpénz hozzácsatolásával, vagy törvény szerint óvadékképes értékpapir melléklésével nevezett egyház lelkészi hivatalánál Csernátfaluban 676. sz. a. benyújthatók.

A terv, költségvetés és a föltételek nevezett lelkészi lakáson addig is megtekinthetők.

Hosszúfal, 1890. augusztus 26.

(270) 2—3 Az ev. ref. egyház keblő tanácsa.

Regaleváltság kötvény birtokosait

ezennel tisztelettel értesítem, hogy

1. A regaleváltság kötvényeit,
2. Az ezekre szóló utalványokat,
3. A még nem utalványozott, de a magas miniszterium által helyben hagyott egyességeket a legjobb ár mellett megveszem, vagy azokra mérsékelt kamat mellett a legmagasabb előleget adom.

Vidéki takarékpénztári részvényeket,

Bankrészvényeket, állampapírokat, sorsjegyeket, részvényeket, betétjegyeket, zálogjegyeket a legmagasabb árak mellett veszek és legutányosabban eladok. Kívánságra teljes titoktartás mellett e papírokra mérsékelt kamat mellett legmagasabb pénzelőleg is nyerhető.

Keresek

tisztességes — bármily rangu vagy rendű egyéneket — kik sorsjegyeknek részletfizetés mellett való eladásával foglalkozni óhajtanak.
LEGMAGASABB JUTALÉK
és
FIX FIZETÉS
biztosítottatik.

Pénzbetétek

kamatoztatása!
Alulírott bankház elfogad
PÉNZBETÉTEKET,
melyek után
5° kamatot
fizet.
A betétek előleges felmondás nélkül bármikor visszafizettethetnek.

LÖRY J. BANKHÁZA,

(258) 7—10

Budapest, Hatvani-utca 17. szám.

Alapított 1876-ban.

Alapított 1876-ban.

H I R D E T É S E K

felvételnek

a kiadó-hivatalban.